

ՊԵՏԱՔԵՐ

ՄԱՆԿԱՆՑ

«ԹՈՂ ՏՈՒՔԻ ՄԱՆՐ ՏՂՈՅԸ ՈՐ ԻՆՍՏԻ ԳԱՆ.»

ՀԱՏՈՐ ԽԴ.

ԹԻԻ 4

ԱՄԷՆ գիւղի, աւանի
 եւ քաղաքի մօտ
 սովոր ենք տեսնել
 գերեզմանատուն-
 ներ, վասն զի ա-
 մէն տեղ մահը կը
 գործէ։ Ոչ թէ
 միայն ծերերը կամ
 միջահասակներն
 են որ կը մեռնին,
 այլ նաեւ զեռա-
 հասներ և նոյն իսկ
 փոքրիկ տղաքներ
 ալ։ Բայց մարդուն
 մարմինն է միայն
 որ կը մեռնի և հողը
 կը դրուի։ Գիտենք
 որ բոլոր ճշմարիտ
 քրիստոնեաներու
 հոգին կը վերա-
 դառնայ Աստուծոյ
 որ շնորհեց զայն։
 Արդարեւ թէ եւ կը
 տրամինք մեր այն
 սիրելիներուն հա-
 մար զորոնք այլ

ՅԱՐՈՒՑԵԱԼ ՇԻՍՈՒՄ ՄԱՐԻԱՄԻ ԿՆԵՐԵՆԱՅ

եւս պիտի չտես-
 նենք հոս երկրի
 վրայ, բայց կը
 միտիթարուինք մեր
 վիշաին մէջ, վասն
 զի կը հաւատանք
 թէ երկինքին մէջ
 վերստին պիտի
 տեսնենք զանոնք։

Արդ ասոր կը
 հաւատանք, վասն
 զի Յիսուս կ'ըսէ
 թէ ճշմարիտ է այս,
 եւ ան իր ըսածին
 ճշմարտութիւնը
 հաստատեց երբ որ
 մեռելներէն յարու-
 թիւն առաւ՝ իր
 խաչուելէն եւ գե-
 րեզմանի մէջ թաղ-
 ուելէն յետոյ։ Յի-
 սուս իր յարութե-
 նէն ետքը ինքզին-
 քը կենդանի ցու-
 ցուց իր բարեկամ-
 ներէն շատերուն։
 Այս բարեկամներէն
 մին էր Մարիամ
 Մագդաղենացին։

Կիրակի առաւօտ շատ կանուխ Մարիամ գնաց Յիսուսի գերեզմանը այցելելու։ Տեսաւ թէ գերեզմանը պարապ էր, եւ դուրսը կանաճ կուլար, վասն զի կը կարծէր թէ մէկը եկած էր եւ Յիսուսի մարմինը գերեզմանէն վերցուցած, եւ թէ այլեւս կարելի պիտի չըլլար զայն վերստին գտնել։ Մարիամ ծռեցաւ եւ նայեցաւ գերեզմանին մէջ, եւ տեսաւ երկու հրեշտակներ ճերմակ հանդերձներով։ Կարծես թէ անոնք կը սպասէին մէկու մը գալուն, ուրուն կարող ըլլային աւետել թէ Յիսուս մեռելներէն յարութիւն առած էր։ Հրեշտակները հարցուցին Մարիամի թէ ինչո՞ւ կուլար, եւ անիկա ըսաւ պատճառը, եւ յետոյ մէկ կողմ դարձաւ իր արցունքները ծածկելու համար։ Այն ատեն տեսաւ Յիսուսը, բայց չճանչցաւ անոր ո՛վ ըլլալը։ Կարծեց թէ պարտիզպանն էր ան, վասն զի Յիսուսի գերեզմանը պարտէզի մը մէջ էր։ Բայց երբ Յիսուս մեղմով արտասանեց անոր անունը եւ «Մարիամ» ըսաւ, Մարիամ անմիջապէս ճանչցաւ իր Տէրը, եւ անոր ոտքն ինկաւ երկրպագութիւն ընելու համար։ Յիսուս ըսաւ անոր որ երթա՛յ եւ իր աշակերտներուն հաղորդէ իր յարութեան զարմանալի լուրը։

Մինչ այս տարի ալ Զատիկի առթիւ կը տօնենք այս մեծ դէպքը, սրտանց ուրախ ըլլանք որ Յիսուս այսչափ որոշակի ինքզինքը ցուցուց Մարիամի եւ շատ մը ուրիշ բարեկամներու, եւ այսպէս մենք հիմա ունինք անոնց ամէնուն վկայութիւնը թէ մեր Փրկիչը մեռելներէն յարութիւն առաւ, եւ մահուան յաղթեց մեր ամէնուն համար։

ՄՇՈՅ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏ ՎԱՆՔԸ

Ս. Կարապետ վանքը կը գտնուի Մուշի դաշտին հիւսիսային արեւմտեան կողմը՝ Խնակնեան կոչուած կանանչաւէտ լեռան կողին վրայ։ Ամէն տարի Վարդափառի տօնին հազարաւոր Հայեր ուխտագնացութեան կ'երթան հոն։ Կարինէն, Խարբերդէն, Տիգրանակերտէն եկող ուխտաւորները հինգ վից օրեր լեռնային ճամբորդութիւն պէտք է կատարեն հոն հասնելու համար։ Իսկ Մուշէն, Պիթլիսէն ու Վանէն եկողները պէտք է անպայման համաձուլն

ընդարձակ դաշտէն անցնին, եւ մէկ երկու ժամուան վերելք մը կատարեն վանքին ընդարձակ չրջափակը լանելու համար։ Հոն այցելողները առաջին անգամ կը լսեն առիւծոնման պահապան գամիւռ շուներուն հաչիւնները։

Թէ՛ ձիաւոր եւ թէ՛ ոտնաւոր ճամբորդները ստիպուած ըլլալով գիկ զակ, ոլորմոլոր ճամբաներէ վեր բարձրանալ, անպայման յոգնած կ'ըլլան երբ վանք կը հասնին։ Որովհետեւ ինչպէս կ'ըսէ Ժողովրդական երգ մը.

Սուրբ Կարապետ բարձր ու բոլոր
ճամբան սենի ոլոր մոլոր.
Հոն տեղ կ'երթան շատ ուխտաւոր
Թէ ձիաւոր թէ ոտնաւոր.
Ձիաւորին ճուապ կու տայ
Ոտնաւորին մուրառ կու տայ։

Սակայն վանքին հիանալի տեսարաններուն առջեւ մարդ կը մոռնայ իր յոգնութիւնը, զմայլած եւ խանդավառ չորս կողմը կը գիտէ անյագօրէն։ Մէկ կողմէն բարձրադիր եւ քարաշէն մեծ վանքը իր մէջ գտնուած բազմաթիւ պատմական յիշատակարաններով, միւս կողմէն վանքը չրջապատող բնական գեղեցիկ տեսարանները՝ բոլորովին կը գրաւեն այցելուին ուշադրութիւնը ու ակամայ կը ստիպեն զայն Ժամերով կայնիլ ու դիտել։ Մշոյ մեծ դաշտը միշտ մշուշի մէջ է, մերթ խիտ ու մերթ անօր, բայց միշտ մշուշով պատած կ'երևի ան։ Վանքի բարձունքէն գիւղերը կ'երեւին սև կէտերու պէս, որոնցմէ բարակ ծուխի սլաներ երկինք կը բարձրանան, մանաւանդ առաւօտները՝ երբ գիւղացիներն, ըստ դարաւոր սովորութեան, իրենց թոնիրները կը վառեն հաց ու կերակուր եփելու համար։ Կը թուի թէ երկիրը իր անունը առած է այս մշուշէն։

Վանքին թոյրտիքը կը գտնուին խոտաւէտ վայրեր եւ անտառներ ու պաղ ջուրի բազմաթիւ աղբիւրներ։ Լեռը կը կոչուի Խնակնեան հոն շատ մը ակեր գտնուելուն համար։ Հոս ու հոն հովիտներուն մէջ կը գտնուին ոչխարներու եւ գուարներու համար գոմեր, որոնք փականեր կ'անուանուին։

Վանքին բաղը մանողը առաջին ակնարկով կը տեսնէ անոր ընդարձակութիւնը։ Տօն օրեր հոն ձիարչաւ կ'ընեն. այնքան ընդարձակ է այն։ Պարիսպը խիստ հնօրեայ է, եւ ներսի կողմէն

անոր մէջ չինուած են հին ոճով սենեակներ ուխտաւորներուն համար։ Իւրաքանչիւր սենեակ ունի նահապետական պուխուրիկը փոխան վառարանի։ Երեք, չորս հարիւր սենեակներէն զատ կան գարոց, առաջնորդարան, ուսուցիչներու սենեակներ, և վարդապետներու առանձնարաններ։ Վանքը ունի նաեւ նահապետական խոհանոց մը, որուն մէջ կ'եփեն Հայկական ապուր, հէրիսա, բիշաւ, զօրնա, եւ այլն։ Կաթնարանին մէջ կը պատրաստուի այն մածունը որ շատ հըւշակաւոր է։ Երեք եկեղեցիներ կը գտնուին քով քովի մարմարեայ եւ բարձր կաթողիկէներով։

Երբ եկեղեցին կը մտնենք խորին սպաւո-

պաշտներէն մաքրեց, դեւերը հոն բանաւարկեց եւ զանոնք դատապարտեց վանքին փոշին թափելու։ Այսպիսի այցելու ուխտաւորներ միշտ կը դիտեն եւ իրարու կը ցուցնեն «դեւտուն»ը եւ կը հաւատան թէ թօշխալ սատանայ մը տակաւին հոն է։

Այս վանքը ուխտի դացողներէն շատեր կը հաւատան թէ ան ցաւեր կը բժշկէ, խենթեր կը խելօքցնէ, եւ լարախաղացներուն հոռնեւ կու տայ՝ չուանի վրայ խաղալու։ Յիսուսի Հայաստանի լարախաղացները «եա՛ Մշոյ Սուլթան Ս. Կարապետ» ըսելով կը խաղան։ Աշուղները ջութակով և քաւրառներով կը գովասանեն Ս.

ՄՇՈՅ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏ ՎԱՆՔԸ

բուծիւն կը կրենք, վասնզի գուտ Հայկական ոճով չինուած եւ զարդարուած է։ Միջին եկեղեցիին տաճարին քով կը գտնուի Ս. Կարապետի գերեզմանը։ Ուխտաւորներ ծնրադիր քանի մը աստիճաններ վեր կ'ելլեն, եւ համբուրելով դարբաս կու տան։ Վերջերս արածնեցին կիներու ալ հոն մտնել։ Նախապէս արգելուած էր, վասն զի, ինչպէս գիտէք, կին մը պատճառ եղաւ Յովհաննէս Մկրտչի գլխատման։

Վանքը ստորերկրեայ ջրաղաց մը ունի եւ փոշիտուն մը, զոր «դեւտուն» կ'անուանեն։ Նախապաշարեալ ուխտաւորներ կը հաւատան թէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ երբ վանքը կռա-

կարապետը։ Ամէն տարի վանքին քահանաները գիւղերը կը պտըտին, եւ կը հաւաքեն Ս. Կարապետին խոտտացուած նուէրները, հաւ, ոչխար, բաղ, արմաիք, եւն։

Հայոց մէջ Բրիտանեթուծեան մուտ գրտնելէն առաջ հոս կար անուանի կռատուն մը, եւ հոս էին Դեհանէ և Նահէ կուսքերը զորոնք մեր նախնիք կը պաշտէին։ Ս. Գ. Լուսաւորիչ երբ Բրիտանեթուծիւն քարոզեց, կործանեց այս կուսքերը, եւ Բրիտանեթուծիւն վանքի վերածեց կռատունը։ Կ'արժէ որ ամէն Հայ անձամբ այցելէ եւ տեսնէ այս գեղեցիկ յիշատակարանը։

Ժ Ա Ռ Ա Ն Գ ՈՒ ԹԻՒՆ Ը

Պարոն կուսակալը ժառանգութեան մը խնդիրը համար փնտռել կու տայ Յակոբ Տիւրանտուր անունով պարոն մը, որուն մաղերը կարմիր էին եւ առջեւի ակոսներէն ալ հինգը պակաս:

Յակոբ Տիւրանտուրի ազգականներէն մին այս փնտռութեան իմանալով, իր կնոջը կ'ըսէ, «Յակոբ Տիւրանտուրը իմ հօրեղորորդիս է, որ անցեալ ամիս մեռաւ: Խիստ կարեւոր ժառանգութիւն մը ըլլալու է այս, քանի որ Պարոն կուսակալն ինք անձամբ կը զբաղի այդ խնդիրով: Բաղճամ ոսկի կայ ձեռք ձգելիք, կնի՛կ: Ես գիտեմ ի՞նչ պիտի ընեմ: Հիմա կ'երթամ մաղերս կարմիր կը ներկեմ, առջեւի հինգ ակոսներս ալ քաշել կու տամ եւ իբր Յակոբ Տիւրանտուր կը ներկայանամ Պարոն կուսակալին:»

Այս կ'ըսէ ու անմիջապէս կ'երթայ կը դորձադրէ իր ըսածը եւ կը վերադառնայ:

Երբ կինը իր ամուսինը կը տեսնէ իր նոր երեւոյթով, կը սոսկայ ու կ'ըսէ, «Ո՛հ, այդ ո՛րքան տղեղ եղար, մա՛րդ:» Բայց մարդուկին ի՞նչ փոյթն էր, քանի որ մեծ հարստութիւն մը պիտի ժառանգէր: Աճապարելով կ'երթայ կուսակալին մօտ:

«Դուք Յակոբ Տիւրանտուրն էք. ժառանգութեան խնդրոյն համար եկած էք,» կը հարցնէ կուսակալը:

«Այո՛, Պարոն կուսակալ,» կը պատասխանէ կեղծ Յակոբը:

Կուսակալը իր ոտափնաններուն դառնալով կ'ըսէ,

«Բռնեցէք սա անպիտանը եւ դաւաղանի երեսուներկու հարուած տուէք ատոր:»

«Հէ՛, ի՛նչ, այդ ի՛նչ է,» կը գոչէ մարդու կը սարսափած:

«Յակոբ Տիւրանտուրի հօրմէն իրեն ինկած ժառանգութիւնն է,» կը պատասխանէ կուսակալը: «Գաւազանի հարիւր հարուած ստանալու դատապարտուած էր ձեր հայրը, բայց վախճանեալութիւնը հարուածին տակ մեռաւ: Եւ թաղաւորը հրամայած է միացած երեսուն երկու հարուածը ձեզի տալ:»

Եւ ահա՛ չորս մարդ կը լսեն զեղջուկը, եւ գաւազանով երեսուներկու հարուած կ'իջեցունեն անոր կոնակին:

Խեղճ գիւղացին ունեցածը չունեցածը ժողովելով տուն կը դառնայ, ինքնիրեն ընելով, «Այս գէշ չէ՛ր, մաղերը կարմիր ներկել, առջեւի հինգ առողջ ակոսները քաշել տալ՝ այսպիսի ժառանգութեան մը համար. իրաւ որ կ'արժէ՛ եղեր:»

ՀՈԳԱԾՈՒ ՄԱՅՐ ՄԸ

Կատուի չորս ձագուկներ տունէն հեռացեր էին առանց իրենց մայրիկէն հրաման առ:

Նելու: Մայր կատուն կը նշմարէ անոնց բացակայութիւնը, եւ կը սկսի փնտռել զանոնք:

Louis Wain.

Սարսափով կը տեսնէ որ դուրս փողոցն ելեր են, եւ կառքերու անիւներու ներքեւ մնալու եւ կամ շուներէ բղքաուելու վտանգին մէջ են: Իսկոյն կը գրկէ զանոնք չորսը միանգամայն, եւ կը բերէ տուն:

Փոքրիկներն ո՛րքան շնորհակալ ըլլալու են իրենց մայրերուն եւ հայրերուն՝ անոնց ցոյց տուած հոգածութեան համար: Ծնողքները միշտ իրենց զաւակներուն օգուտին համար է որ կը խորհին եւ կը գործեն: Եթէ անոնք կ'արգիլեն տղայոց այսինչ բանը ընել, պատճառն այն է որ այդ բանը միատարար է անոնց համար: Թող բոլոր մանչեր եւ աղջիկներ ո՛չ միայն բերնուց սորվին Տասնաբանեային հինգերորդ պատուէրը, այլ ամէն օր գործնականապէս կատարեն զայն:

ԼԵՈՆԳԻ ՄՈՒԿՆ ՈՒ ՔԱՂԱՔԱՅԻ ՄՈՒԿԸ

Օր մը լեոնցի մկան մը դիմաց
 Քաղաքացի մուկ մը կ'ելլէ յանկարձ ,
 Լեոնցին հազիւ քիչ մը սիրէ կ'ընէ ,
 Բարեւ մը կու տայ՝ բարեւը կ'առնէ :
 Ո՛ր բարով, կ'ըսէ, կամ ուսկի՞ց կու գաս ,
 Իմ տունըս հրամէ, դուրս տեղ չըմբասս :
 Ասանկ խօսքերով տունը կը սանի ,
 Բայց ծակ մ'էր ինչ որ ես տուն կոչեցի :
 Խեղճուկ լեոնցին աղփաս է եղեր ,
 Հարկ ընել կ'ուզէր՝ կերակուր չունէր .
 Ճար ճարակ կ'ընէ , սեղան կը դնէ ,
 Կտոր մը պանիր , սեխ , կաղին , սալոր .
 Պահճու բաները դուրս կ'ելլեն բոլոր :
 Իրաւ , քիչ բան է , կ'ըսէր , ասիկա ,
 Բայց ի՞նչպէս ընեմ , ուրիշ բան չկայ .
 Հրամէ՛ բարեկամ , զիս մի՛ մեղադրէր ,
 Գեղացիին քով կոչուեմ մի՛ վնասէր .
 Աս կ'ըսէր ու ինք բակլան կը կրծէր ,
 Ուրիշ ամէն բան հիւրին էր քողեր :
 Հիւրն այնչափին ալ գոն ըլլալ ցուցուց .
 Բայց ախուան հազիւ անոնց մօտեցուց .
 Մէյմըն ալ դարձաւ ամսփրոջն ըսաւ ,
 Գիտե՞ս , բարեկամ , մտէս ի՛նչ անցաւ .
 Ափսոս է քեզի որ ասանկ ապրիս ,
 Չոր լեռան մը ծակ խեղճութեամբ նզնիս .
 Ելիր հետս եկուր , քեզ քաղաք տանիմ ,
 Տեսնաս քե հոն ես ի՛նչ պալատ ունիմ .
 Հաւատա , աս տեղս քու կեանքդ կեանք չէ ,
 Հոն եկուր ու տես կերուխումն ի՛նչ է :
 Սուս աշխարհիս մեջ կարն կեանք մը ունիմ ,
 Գոնէ ան հանգիստ անցընել ճայիմ .
 Վաղը մեկալ օր սեւ մահը կու գայ ,
 Գոնէ վայելցնիս քովերնիս մընայ :
 Լեոնցին աղէկ մը մըքիկ քրաւ ,
 Ըսած խօսքերուն խելքը պառկեցաւ .
 Կ'ելլան սեղանէն երկուքին մէկէն
 Բոլոր ան գիշերը ճամբայ կ'ընեն ,
 Փոսերու մեջէն՝ պատերու վրայէն
 Վերջապէս կ'երթան քաղաք կը մըսնեն ,

Առտուանց կանուխ՝ լուսցած չլուսցած՝
 Պալատ մը կ'ելլան համակ զարդարուած .
 Ան գիշերը հոն կոչուեմ կայ եղեր ,
 Ուստի ամէն բան մեջտեղ կեցած էր ,
 Խորվածներ կ'ըսես , փիղաւներ կ'ըսես ,
 Պըտուղ , հաց , պանիր , շաւարներ պէսպէս :
 Խեղճ լեոնցուցն խելքը գլխէն գընաց ,
 Ալ չդիմացաւ , խնդումէն նուաց .
 Մեկալը քա՛հ քա՛հ քրաւ խնդալով ,
 Հրամէ , նիս , քսաւ սա սեղանին քով .
 Ինքը սօքսըւած՝ հարկելու հետ էր ,
 Ասդին կը ցասէր , անդին կը ցասէր ,
 Մէյմէկ բան ասկէ անկէ կը բերէր ,
 Հրամէ , հոգի , մի քաշուի՛ր , կ'ըսէր ,
 Սիրտդ ո՛րն ուզէ՝ անուշ անուշ կեր :
 Մեր գեղջուկն ըսես՝ չգիտէր ինչ ընէ ,
 Ո՛ր բանը քողու , ո՛ր մէկ բանն ուտէ .
 Հաւատա բարեկամ , ըսաւ մեկալին ,
 Կեանքն ալ քուկինդ է , երեւի քու բաղդին .
 Ես լեռան գլուխն ինչեր կը քաշեմ ,
 Շատ օր անօրի սքիսուր կ'անցընեմ .
 Երէ կրծելու բան մըն ալ գտնամ ,
 Չըլլայ քե հասնի՝ անկէ կը վախճամ :
 Ասոնք ըսելով ինք կը ծիծաղէր ,
 Իսկ ընկերոջ սիրտը եղ կը կապէր :
 Մէյ մ'ալ անդիէն ա՛ռ մէկ փաքրոսոց ,
 Բանալիի ձայն , ոտի քըփըւոսոց ,
 Վա՛յ , լեղապատառ տունք կը ցասէն ,
 Չգիտէն ո՛ր փախչին , ո՛ր ծակը մտնեն ,
 Անդին շուններն ալ հաշել չըսկրսի՞ն .
 Մըկներն ի՛նչ ընեն , ո՛ր ապաւինին :
 Ան ասէն գեղջիկն աշխր բացուեցաւ ,
 Աս ի՛նչ փորձանք էր որ գրիսուս եկաւ ,
 Բարեկամ , քսաւ , բարով վայելես .
 Ահա շուս մ'ասկէ տեղըս կ'երթամ ես ,
 Պալատդ ալ քեզի , սեղանդ ալ քեզի ,
 Իմ նըզնարանըս շատ լաւ է ինծի .
 Այն խաղաղութիւնն ու բակլան , սխտու ,
 Հազար պալատի հետ ես չեմ փոխեր :

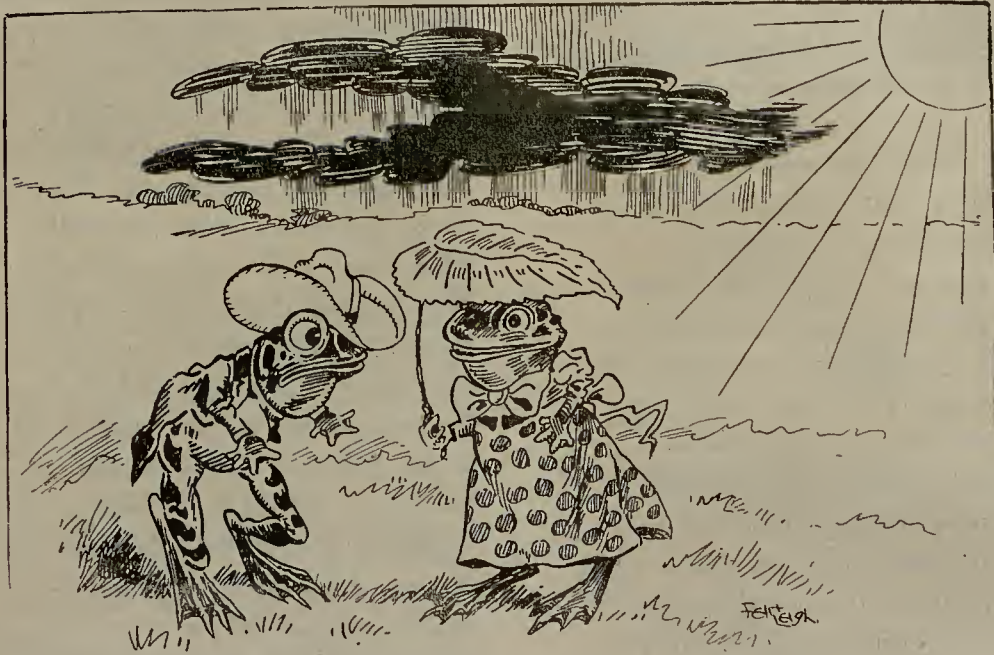
(Բազմալիկ)

ԲԱՐԵԿԻՐԹ ԳՈՐՏԵՐ

Պատկերին մէջ կը ցուցուին գորտերու ընտանիքի մը պատկանող եղբայր մը եւ քոյր մը: Պարոն գորտը օրիորդ գորտին կ'առաջարկէ պոռոյս մը կատարել զաշտին մէջ: Եղբայրը

բարեկիրթ ձեւերով եւ անկեղծ սիրով իրեն ուղղուած այս հրաւերը:

Երանի՜ թէ ամէն քոյրեր եւ եղբայրներ միշտ աշխատէին իրարու հաճոյք պատճառել: Տղաքներ եւ աղջիկներ կան որ բաւական քաղաքավար են ուրիշներու հետ իրենց վարմուն-

անկեղծ փափաք ունի իր քոյրը երջանիկ ընելու, եւ որովհետեւ գիտէ որ քոյրը պոռոյսէ չառ կ'ախորժի, կը հրաւիրէ զանկա իրեն հետ պոռոյսի ելնել: Քոյրն ալ յայտնի է որ նոյնքան փափաքով է իր եղբորը հաճոյք պատճառելու, եւ ուստի մեծ ուրախութեամբ կ'ընդունի չառ

քին մէջ, բայց բնաւ հոգ չեն տան իր քաղաքավար եւ բարեկիրթ ըլլալ իրենց քոյրերուն եւ եղբայրներուն նկատմամբ: Մեր տուները լաւագոյն զպրոցներն են, ուր կրնանք սորվիլ քաղաքավարութեան եւ բարեկիրթութեան կարեւոր դասերը եւ զանոնք գործադրել:

ՃԻՇԴ ԵՂԻՐ

Ութսուն տարի առաջ Պերլին քաղաքին մէջ բնակող նշանաւոր աստեղագէտ մը երեք պատանիներ ճաշի հրաւիրեց իր տունը: Ճաշէն ետքը հիւրընկալ գիտունը իր հիւրերը մէկիկ մէկիկ պարտեղը զրկեց որպէս զի աստեղագիտական դիտարանին մեծ ժամացոյցին նայելով բռնէին թէ ժամը քանի՜ն էր: Առաջին պատանին ետ դարձաւ եւ ըսաւ թէ ժամը «ճիշդ չորսն» էր: Բիշ մը վերջը երկրորդը եկաւ եւ ծանոյց թէ «չորսը երեք վայրկեան» կ'անցնէր: Բայց երրորդը

աւելի ճիշդ աստեղագիտութիւն բերաւ: Նախ ժամացոյցը դիտելով աստեղեց թէ ժամը քանի՜ն էր, յետոյ վերադարձաւ աստեղագէտին տունը, եւ անկէ ետքը վերստին գնաց դիտարան՝ աստեղալու համար թէ դիտարանէն մինչեւ տուն որքան ժամանակի մէջ կարող եղած էր քայլել: Ժամանակի այդ աստեղագիտութիւնը խնամով ճշդելէ վերջ, եկաւ եւ իմաց տուաւ աստեղագէտին թէ ժամը «չորսը 10 վայրկեան եւ 15 երկվայրկեան» կ'անցնէր:

Առաջին աղան Պերլինի մէջ գրավաճառ մը եղաւ. երկրորդը՝ ազատական արուեստի մը

հետեւեցաւ, իսկ երրորդը՝ որ քսան տարի առաջ մեռաւ, հղաւ 19րդ. դարուն մէջ Գերմանիոյ ամէնէն երեւելի բնագէտը: Անոր անունն էր Հէրման Փոն Հէլմոլց:

ԵՐԳՈՂ ԹՈՉՈՒՆՆԵՐԸ

Երբեք դիտուած է արդեօք թէ միայն փոքր թռչուններն են որ կ'երգեն: Լսուած է երբեք արծիւին, հնդկահաւին եւ ջայլամին կամ արագիլին երգելը: Սակայն յաճախ լսած ենք ու կը լսենք դեղձանիկին, կարմրալանջին, ծիծեռնակին, կաշաղակին եւ շատ ուրիշներու գեղգեղը: Եւ, ո՛հ, ի՛նչ անոյշ կ'երգեն անոնք: Մենք մեր պղտիկներէն կ'ախկալենք որ երգիչներ ըլլան: Եւ կ'ուզենք որ անոնք երգեն ո՛չ միայն ձայնով, այլ սիրայիլ եւ գեղեցիկ գոսրերով: Փոքրիկներէն լսուած զուարթ երգերը որքան կը պայծառացնեն կենաց ճամբան:

Բ. Ա.

ՄԵՐ ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓԸ

Կ. Պոլիս, Ապրիլ 1, 1915

Սիրելի տղաք,

Այս ամսուան նամակս մասամբ կենսադրական պիտի ըլլայ. քանի որ խոստացայ ո՛վ ըլլալս յայտնել եւ ինչպէս որ շատերդ ինծի ձեր վրայ տեղեկութիւններ տուիք, ես ալ փոխադարձաբար նոյնը ընեմ:

Պիտի զարմանա՞ք արդեօք եթէ ըսեմ թէ

ես Ամերիկացի եմ: Գէթ Ամերիկայի մէջ ծնած եմ, Միացեալ Նահանգաց մայրաքաղաքին ճիշտ մօտիկը, լայց յետոյ Հայ քարոյիչի մը հետ աւմուսնացայ եւ հիմա 11 տարի է որ Պոլիս կը բնակիմ: Իմ բարեկամներէս շատերը Հայ են, այնպէս որ զրեթէ մոռցած եմ թէ երկու ազգերէն ո՛ր մէկուն կը պատկանիմ: Իմ երկու աղջիկներս Հայերէն աւելի աղէկ կը խօսին քան Անգղիերէն, եւ Հայերէն անուաններ ունին, Մարգարիտ եւ Արսինէ: Ես ալ Հայերէն սորվիլ ջանացած եմ, բայց առօրեայ զբաղումներս այնքան շատ են որ ուսանելու շատ ժամանակ չեմ գտնուեր, քիչ մը գիտցածս ալ աւելի լսելով սորված եմ: Եկեղեցիին մէջ իմ ծանօթներէս շատերը Անգղիերէն գիտեն, իմ բնակած Թաղս ալ Յոյներով լեցուն է, այնպէս որ Հայերէն լսելու պատենութիւնս շատ հղած չէ: Հոս գալէս յետոյ սորված բառերէս առաջիններէն մին Թուրքերէն էր — «Նավաշ, եավաշ»: Հայերէնս ալ «եավաշ, եավաշ» կը սորվիմ: Եթէ 11 տարի եւս մնամ հոս եւ հիմակուան գիտցածիս կըրկինը սորվիմ գոհ պիտի ըլլամ: Գիտէք որ լեզու սորվելու ժամանակը պզտիկութեան ժամանակն է եւ իմ պզտիկութիւնս անցած է. անցեալ ամառ մեր սորված առակին համեմատ «անցնող կիսնքը ետ չդառնար»:

Թուրքիոյ մէջ շատ պտտած չեմ եւ միակ Հայկական գիւղը որ տեսած եմ Պարտիզակ է. ուր երկու ամառ անցուցի: Պրուսա, Ատաբաղար եւ Իլմիտ ալ գացած եմ. կը յուսամ աւելի ներսերն ալ այցելել եւ թերեւս հաճոյքը ունենամ մեր Առեւտրի բարեկամներէն ոմանց հետ տեսնուելու:

Արդ չեմ ուզեր այլ եւս իմ անձիս վրայ խօսիլ, բայց պիտի խօսիմ ուրիշ անձի մը վրայ որ ճշմարիտ Հայ մըն է եւ շատ կը շահագործողութիւն ձեռնարկէ եւ կ'ուզէ ձեր զաղափարը իմանալ կարգ մը խնդիրներու վրայ: Զեպի սա հարցումը ընել կ'ուզէ «Ինչո՞ւ համար պղտիկ տղաք իրենց ծնողաց հնազանդելու են» Այս հարցու-մին պատասխանները գրեցէք եւ զրկեցէք Առեւտրի: Լաւագոյն երեք պատասխանները պիտի հրատարակուին, ասոնց մէջէն ամէնէն աղէկին մրցանակ մը պիտի արուի վերոյիշեալ բարեկամիս կողմէ: Վստահ եմ որ հպարտ պիտի զգամ երբ իմ բարեկամներէս պատասխաններ գալ սկսին:

Չեմ ուզեր փակել առանց երջանիկ Ձա-
տիկ մը մաղթելու: Այս տարի արեւելեան եւ
արեւմտեան ազգերը նոյն օրը կը տօնեն Ձա-
տիկը: Արդէն երբ խնդիրը սուրբ բաներով
վրայ է, ինչպէս Քրիստոսի ծնունդը, մահը եւ
յարութիւնը, Հայու եւ Ամերիկացիի միջեւ տար-
բերութիւն չմնար: Ամէնքս ալ նոյն Աստուծոյն
զաւակներն ենք եւ ուստի քոյրեր եւ եղ-
բայրներ:

Շատ տեղեր Ձատիկն կարմիր հաւկիթներ
կը փոխանակուին: Գերմանիոյ, Ամերիկայի եւ
ուրիշ երկիրներու մէջ ո՛չ միայն կարմիր այլ
զանազան պայծառ գոյներով եւ պատկերներով
կը զարդարեն հաւկիթը: Ամերիկա Ձատկի եր-
կուշաբթին շատ անգամ գուրար խոտերուն մէջ
կը պահեն գունաւոր հաւկիթներ եւ փաքրիկ-
ները կողովներ առած կ'ելլեն փնտռելու զա-
նոնք, կարծելով թէ Ձատկի նապաստակը հոն
ձգած է գեղեցիկ հաւկիթները: Ուրիշ սովո-
րութիւն մըն ալ կայ: Կանանչ մարգերով մէջ
զառկար տեղ մը կ'երթան եւ հաւկիթները
վար կը գլորեն: Միացեալ Նահանգաց Նախա-
գահին պարտէզը հարիւրաւոր տղաք կը հա-
ւաքուին Ձատկի երկուշաբթին հաւկիթ գլորե-
լու: Խուճը մը միշտ գեղեցիկ կտորներ կը
նուագէ այդ միջոցին եւ խուճն բազմութիւն
կը հաւաքուի զիտելու տղոց այդ զուարճու-
թիւնը:

Անշուշտ ամէնքս ալ գիտենք թէ հաւկիթը
կեանքի խորհրդանիշն է, բայց արդեօք ո՞ւր
սկսած է զայն կարմիր ներկելու սովորութիւնը:
Մէկը կրնա՞յ գրել մեզի:

Վերջապէս Ձատիկը ամէնէն զուարթ առնի
է: Ամէն բան երջանիկ կ'երեւի, նոր ծլած խոտը
եւ ծառերը զարնան պատմութեանով զարգա-
րուած, գոյնզգոյն ծաղիկներ նոր արձակուած
գետնին տակի մթին բանալն, տղաք եւ աղ-
ջիկներ իսկ նոր հագուստներով թարմ ու պայ-
ծառ ու երջանիկ կը թուին: Անշուշտ գիտէք
թէ ի՞նչ է այս երջանկութեան պատճառը:

Եւ արդ թէ եւ զաղանիքս ձեզի յայտնեցի
եւ կրնալ իսկական անուշտութիւն ստորադրել —
Տիկին Արսէն Պ. Շմաւոնեան — բայց կը նա-
խորարեմ մնալ ինչ որ էի մինչեւ հիմա եւ կը
ստորագրեմ զարձեւալ

Ա. Ե. Ե. Ե. Ե.

ԶԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒՅԻՆ

ՓԵՏՐՈՒԱՐԻ ՀԱՆԵԼՈՒԿԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Յով-նա-քան

Լուծեցին՝ Կ. պոլիս, Գոհարիկ Կոստանեան,
Ռոզա Յովնանեան: Պրուսա, Վարդանոյշ եւ Կա-
րապետ Գաղանճեան: Տարսն, Յ. Յ. Տէյր-
մէնճեան: Օրսու, Սուրէն Յ. Անմահեան: Պի-
ղեմի, Հայկունի Հայկազն:

ՀԱՆԵԼՈՒԿԻ ՍԲ. ԳՐԻԳՆ

	(n)		(m)
1	0	0	0
2	0	0	0
3	0	0	0
4	0	0	0
5	0	0	0
6	0	0	0
7	0	0	0
8	0	0	0
9	0	0	0
10	0	0	0
11	0	0	0

1. Փիւնիկեան նաւահանգիստ: 2. Որով լի
է աշխարհ: 3. Աւետարանիչ մը, եւ բարի լուր
նշանակող բառ մը: (Այս առոյթն եւ յաջորդ
առոյթներուն մէջ երկու քական բառեր կը գտնուին):
4. Մեծ մարգարէից մին, եւ աստեղալ մը: 5.
Գետակ մը, եւ ասունի մը: 6. Հրեայ մարգարէ
մը, եւ Իսրայէլի գատաւոր մը: 7. Լերան մաս
մը, եւ քաղաք մը ուր մեռաւ Աբրահամի հայրը:
8. Անձնութեան թագուհի մը, եւ հաւատարիմ
լրտես մը (եով գրուած փոխան էի): 9. Զրե-
զերեայ պիտանի տունի մը, եւ թագաւորաց
բնակարան: 10. Ընտիր պատու մը, եւ Փիւնիկ-
եան նշանաւոր քաղաք մը: 11. Դաւթի բա-

(ա)էն (բ) եւ (բ)էն (գ) զրօններուն տեղ
գրուած գրերով կարդալ Ձատկական մաղթանքը:

Ձալկարա

Բ ԱՐՄԱՆԱՄԵԱՆ

مدیر مسئول — صمويل ق. هاروتیونیان

ՏՊԱԳՐԻՉ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ 3. ՄԱՏԹԵՈՍԵԱՆ

Թիւ 27, Ֆինանսըրար եօզուշու, Կ. Պոլիս